UIT HET ZWARTE BOEK VAN 'N TELEGRAFIST

DOOR J. T. VAN LEIDEN

(Vervolg).

In elk geval komt 't er op aan zijn vertrouwen te behouden of te herwinnen, hem te vertellen dat ik van Genua naar Venetië ging en vandaar naar de boot, zijn opvatting te vragen over de kwestie met Saninovitch — kortom, zooveel bezorgdheid en belangstelling voor hem te toonen, dat hij vergeet te bedenken of ik misschien bijoogmerken kan hebben."

„Ja, ja — en intusschen zal ik mogen toezien, terwijl jij hem 't hof maakt op 't sloependek, in den maneschijn!"

„Geloof je nu heusch, dat ik zoo iets zou kunnen?" vroeg ze zacht.

Ik bromde wat binnensmonds.

Mary nam mijn arm. „Neen, antwoord me nu .... je weet wel waarom ik 't alles doe...."

„En waarom dan?" vroeg ik, ofschoon ik haar begreep. Ik worstelde met de telkens terugkeerende gedachte, het dreigende voorgevoel dat ik haar in een van onze ellendige ondernemingen verliezen zou, dat ze 't slachtoffer zou worden van dit vreeselijke leven waarin ik haar had meegesleept ....

„Ik haat en vervloek ons werk en ons heele bestaan!" barstte ik uit.

„En ik dan!" zei ze met haar diepe, zachte stem. „Maar daarom juist: houd nog 'n poos moed; ik doe dit alles immers voor jou — als 't voorbij is gaan we ergens ver weg...."

Weer die droom van ergens vergeten samen te leven!

„Als we 't kunnen!" zei ik.

„We zullen 't kunnen!" antwoordde ze. En toen legde ze den arm om mijn hals, zag me aan en vroeg: „geef je nog iets om me?"

Ik kuste haar, zwijgend, en zwijgend beloofden we elkaar vol te houden tot het zware einde, dit ééne nog — en dan: de rust....

Maar terwijl ik opzag in haar violette oogen, naar den weemoedigen trek om haar mond, kon ik het gevoel niet van mij afzetten dat ik haar liefde onwaardig was, dat zij tot beter en edeler dingen was voorbeschikt dan die, welke ze met zulk een schijnbare koelbloedigheid verrichtte. Alles wilde ik doen om haar een reiner toekomst voor te bereiden; eenmaal moest de dag van onze verlossing komen.

Den derden dag kwam Morlay aan dek, en tot kort voor de landing sprak ik Mary niet meer.

Het was de laatste avond op zee. Nog twaalf uren, en de loods zou aan boord zijn gekomen, de quarantaine gepasseerd, de machines zouden stilstaan, en de groote stoomer zou zijn bijeengegaard menschenwereldje loslaten naar alle hoeken van het Amerikaansche vasteland. Op het aanplakbord bij de eersteklassesalon had de purser reeds de gebruikelijke mededeeling bevestigd dat de marconitoestel in verbinding was met de stad New York, en dat draadlooze telegrammen voor alle plaatsen van Amerika en Europa aangenomen werden.

De lucht was koel, en het leek Mary, die naast Morlay op het promenadedek zat, dat het Atlantisch zonlicht schraal moest heeten in vergelijking tot de weelderige stralenwarmte die de Middellandsche Zee had beschenen. Ze rilde even bij de gedachte aan de komende dingen in het rustelooze, woelige New York.

Ze had zich niet al te zeer vergist in de gedragslijn welke Morlay, naar ze te voren vermoedde, volgen zou. Na de wat gedwongen eerste ontmoeting had hij haar met een vriendschappelijkheid behandeld, die zoo openhartig was, dat ze er nu en dan een vagen argwaan door gevoelde. Maar er was een vertrouwelijkheid door ontstaan, die het uitwisselen van gedachten gemakkelijk had gemaakt, zóó, dat Mary dikwijls geheel in haar rol opging. En Morlay, op een prachtigen avond, toen de sterren bij millioenen aan den hemel stonden, en ze naast elkaar in de schaduw van een reddingboot op 't dek zaten, had zelfs gezinspeeld op het twijfelachtige van de zending die hem naar Europa had gebracht. Later had hij haar ook, in ruwe trekken, van zijn vroeger leven verteld, van zijn moeilijke financieele omstandigheden gedurende zijn studietijd, hoe hij toen reeds, om geld te verdienen, adviezen gaf in zaken van minder goed allooi, hoe hij later in de moerassen van de Tammany-politiek terecht gekomen was en vandaar in de speelholen, waar de rechtskundige raadgevingen van een weinig nauwgezet jurist groote waarde hadden en goed betaald werden. Alleen — men kwam uit dat onderaardsche, vuile werk nooit meer tot de fatsoenlijke wereld terug. Van Sheldon sprak hij nauwelijks, en dan alleen in algemeene bewoordingen. Uit vrees zich te verraden, dorst Mary hem over deze episode uit zijn leven niet veel vragen te stellen.

Toch was Morlay in zijn mededeelingen openhartig genoeg. Hij had te veel van het misdadigersleven gezien om zich illusies te maken omtrent den afloop ervan. Hij bekende eerlijk dat het eind van een leven als het zijne ten slotte altijd een ondergang moest zijn, zoo niet materiëel dan toch moreel. Hij had het niet uit neiging gekozen, maar, verzekerde hij, als men er eenmaal in was, bestond er maar één richtingslijn: aan de misdadigheid ook al het intellect te verbinden waarover men beschikte, ze toe te passen met verstand en overleg. En ach, dan verschilde ze niet veel van wat er bijvoorbeeld in de „haute finance" werd uitgehaald. Dan werd het een kwestie van beleid en organisatie, had men zijn middelen en zijn medewerkers met het oog van een veldheer te kiezen. Als een generaal moest men dan te midden van een uitgelezen staf zijn plannen uitwerken en ter uitvoering geven. Zoo had Sheldon willen doen, en dat was zijn nieuwe plan: als een Napoleon groot worden door de reuzentaak, die te verrichten was, te verdeelen over de schouders van bekende helpers.

„En Sheldon zal zijn doel bereiken, al wordt hem nu op 't oogenblik 't leven moeilijk gemaakt. Men heeft een van zijn bolwerken veroverd, maar hemzelf niet te pakken gekregen; en hij heeft een groot genoeg fortuin bijeengegaard om aan de politie en de justitie van de heele wereld weerstand te kunnen bieden. Geld is alles. Van een Napoleon als hij wil ik graag de Berthier zijn."

„Gelooft u dat Sheldon nooit ten val zal worden gebracht?" vroeg Mary.

„Neen, ik zou 't niet denken. Hij is 't middelpunt van een te sterke macht. Wat hij doet is zóó in ons Amerikaansche leven geworteld, dat de districtsattorney 't wel bestrijden maar niet uitroeien kan. Sheldon's denkbeeld om een trust te maken van alle speelzalen is te verwezenlijken; en dan hebben we over zulke kapitalen te beschikken dat elke openbare autoriteit ervoor bezwijken moet. In iedereen zit de hartstocht tot dobbelen, in verschillende vormen natuurlijk; de gedachte aan 't een of ander onverwacht, gelukkig toeval, de een of andere plotselinge fortuinlijke zet van 't lot — die gedachte zit diep in elk menschenhart, en als de gelegenheid maar geboden wordt, de mogelijkheid maar in 't uitzicht gesteld, dan laat iedereen zich meesleepen."

Ze zaten een oogenblik zwijgend, en staarden in den blauw-gouden sterrennacht; toen vervolgde Morlay:

„U vertelt me nu dat u hard werkt voor uw bestaan, oude en merkwaardige dingen opkoopt om die in Amerika met een winstje van de hand te doen; een fatsoenlijke manier dus om door de wereld te komen. Maar veronderstel nu eens dat ik met het volgende voorstel bij u kwam, neem aan dat ik u uitlegde hoe u, zonder uw aangename levenswijze op te geven, zonder gevaar te loopen of harder te werken, alleen door u met mij te verbinden, in een enkelen slag vijftigduizend dollars kon binnenhalen van menschen die dat geld even weinig verdienen als wij — zoudt u daar dan niet eens ernstig over denken?"

Mary lachte eens, en haalde zorgeloos de schouders op.

„Och — wie zou dat niet," zei ze. Maar haar hart klopte sneller, en ze dacht dat het nu komen zou....

In het onzekere licht der sterren ontmoetten hun vragende blikken elkaar. Morlay ging voort:

„Vrouwen zijn in 't algemeen wat weinig voortvarend. Ze verkiezen gewoonlijk den langeren en meer veiligen weg."

„Soms krijgen ze daar genoeg van. Ik kan u verzekeren dat de langere weg dikwijls uiterst vervelend is!"

Hij zag haar bewonderend, maar berekenend aan. Mary vroeg zich af of het oogenblik nu gekomen was, of hij de hand zou aannemen die zij hem toestak.

„O, ik wil wedden dat ù nooit bang zou zijn, als u eenmaal iets ondernomen hadt met den wil om te slagen!" riep hij uit.

Ze lachte weer, trots en zelfbewust.

„Ik heb zooveel doorgemaakt," zei ze eenvoudig.

Hij knikte. „Ik dacht 't wel. Ik kon 't zien, van het begin af. U hebt moed, u bent schrander, u kent de wereld. En u bezit een eigenschap die ten slotte alle andere overtreft: u bent een vrouw die er goed uitziet."

Ze zag hem kalm en ernstig in de oogen.

„Waarom zoudt u me dan niet als uw medewerkster willen aannemen?"

Het woord was gesproken en ze gevoelde zich als een schaatsenrijder op verraderlijk dun ijs. Maar vrees of aarzeling kende ze niet.

„En wanneer we dat eens deden?" vroeg hij ontwijkend.

„Wel, waarom niet!"

Zelfs in het halve licht zag ze hoe de kleur uit zijn gespannen gezicht week.

Hij vroeg langzaam en met beteekenisvollen nadruk:

„Begrijpt u wat het voor u beteekenen zou?"

Ze trachtte de gevoelens te onderdrukken die zijn vraag bij haar opwekte. Het was haar als had ze reeds haar geheele leven aan zijn misdadig bestaan verbonden.

„Ja," zei ze zacht.

Mooi Nederland.

De Nederlanders, die naar hun aard en gewoonten elken zomer over de grenzen vliegen om als afwisseling met de vlakke streken van hun vaderland, de hooggebergten van Zwitserland, de fjorden van Noorwegen, de meren van Italië, de kunstschatten van de oude Romeinsche steden of wat dies meer zij, te bezoeken, zij zitten door den oorlog vast binnen de grenzen dier Nederlanden. En dat dit voor hen volstrekt niet zoo heel erg behoeft te zijn, omdat dit vlakke zoo wonderveel moois binnen zijn palen bergt, heeft de Mij. tot Expl. van Staatsspoorwegen bewezen door haar uitgave „Nederland", waarin zij een keur van foto's uit alle elf provincies heeft bijeengebracht. De platen op deze pagina's zijn aan dit, in rotogravure fraai uitgevoerd album, ontleend. Alleraardigst staan daar tusschenin de kleurenreproducties (clichédruk van Drukkerij Levisson den Haag). Zij geven een prachtige afwisseling en verhoogen de waarde van het geheel, waaraan door de opname van eenige pagina's mobilisatie-souvenirs, nog een bijzondere actueele beteekenis is gegeven. Het is te hopen dat dit album succes en navolging vinde.

Nijmegen — De Heeswijk.

(Uit het Album „Nederland", uitgegeven door de Mij. tot Expl. van Staatsspoorwegen, 1915).